

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร^๑

Coexistence of People in the Multicultural Society:

A Case study of Multicultural Society in Bangrak Community, Bangkok

พระมหานภดล ปุณฺณสุวฑฒโก,ดร.

อาจารย์ประจำภาควิชาบาลีสันสกฤต

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม (๒) เพื่อศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม (๓) เพื่อนำเสนอการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน และการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม คือ กระบวนการให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานช่วยให้เด็กและเยาวชน ประชาชนเข้าใจ และยอมรับซึ่งความแตกต่างในเรื่องของความเป็นชนกลุ่มน้อย ด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ทัศนคติความเชื่อ

๒. หลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม คือการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือการให้ทาน พุทธาภิเษก ทำตนให้เป็นประโยชน์ ชุมชนชาวคริสต์ คือ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเปิดกว้างให้แต่ละชุมชนเข้าสู่สังคมอย่างเท่าเทียมกัน ชุมชนชาวอิสลามคือการให้ทุกคนในสังคมหันมาเข้าใจในความแตกต่างและสนใจที่จะเรียนรู้ความแตกต่างกับความรู้ที่มีอยู่

๓. การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร คือ การอยู่ร่วมกันของคนในที่หลากหลายวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชนชาวพุทธ มุ่งส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน การสงเคราะห์แก่อุบาสกและอุบาสิกาในชุมชนรอบวัด ในขณะที่ชุมชนชาวคริสต์ เน้นส่งเสริมการเรียนการสอนพิเศษในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่งเสริมสุขภาพ

^๑ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ

อนามัยที่ดีด้วยการทำความสะอาดบริเวณส่วนรวม และให้ทำความสะอาดครัวเรือนของตนเอง ส่วนชุมชนชาวอิสลาม มีการยอมรับผู้นำที่ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอย่างจริงจัง และส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การอยู่ร่วมกัน, สังคมพหุวัฒนธรรม, กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

The objects of this research are: 1. to study the concepts and theories, related to the coexistence of the people in multicultural societies, 2. to study the principles of coexistence of the people in multicultural societies, 3. to present coexistence of the people in multicultural societies of Bangrak community in Bangkok.

This is a qualitative research, the research method has been used by textual studying, by In-depth interview 12 key persons and by a group discussion of 9 professional persons and by descriptive and descriptive analysis.

From the research it was found that

1. Concepts and theories related to the coexistence of people in multicultural societies are to study the process of providing basic education to help children and youth. People understand and accept the difference in the minority, race, language, religion, and creed.

2. Principles related to the coexistence of people in multicultural societies e.g. the coexistence of the Buddhist community is to make a good merit by donation and charity, good speech and to make yourself useful. Christian community encourages people to develop themselves and opens for of each community to society equally. An Islamic community let everyone in the society turn to understand the difference. And interested to learn the difference with the existing knowledge.

3. Cohabitation of Multicultural Society: Case Study of Bangrak Community Bangkok is a Buddhist community, providing education to the youth and the people. Welfare and worship in the community around the temple. Christian community Promotion of special instruction on Saturday and Sunday. Promote good

hygiene by cleaning the public area. And to clean their own household. An Islamic community Need leaders who strictly follow religious principles. Is to encourage people to have the knowledge. Have better work skills. And have a good attitude to work. This will result in efficient operation.

Keywords: Coexistence, Multicultural Society, Bangrak Commnity, Bangkok

๑.ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนทำให้เรารู้สึกว่าเรามีเพื่อนเพื่อนที่เรารู้จักเป็นอันดับแรกสุดก็คือครอบครัวของเราเอง ถัดไปคือครอบครัวข้างเคียง หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และที่สุดคือประเทศ และตามปกติคนทั้งหลายนั้นจะอยู่ร่วมกันได้ดี ต่อเมื่อมีหลักความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างหนึ่งอย่างเดียวกัน เป็นเหมือนแกนหรือสายเชือกที่ร้อยประสานกันไว้ ในบรรดาหลักความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจทั้งหลายนั้น กล่าวได้ว่าศาสนาเป็นหลักความเชื่อที่มีกำลังมากที่สุดและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่เหนียวแน่นและลึกซึ้งที่สุด^๒

นอกจากนั้น ศาสนาช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยขจัดช่องว่างทางสังคม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นรากฐานแห่งความสามัคคีและการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาชุมชน และสร้างความสงบสุขความมั่นคงให้แก่ชุมชน^๓

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม คือกลุ่มคนอย่างน้อยสองคนขึ้นไปมาอาศัยอยู่รวมกันในบริเวณหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความสัมพันธ์ทางตรงเช่นการพูดจา ทักทาย การทำงานร่วมกัน การซื้อขาย และให้ความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น สำหรับความสัมพันธ์ทางอ้อมได้แก่ การเดินผ่านผู้คนที่เราไม่รู้จัก แต่เขาก็เป็นคนจังหวัดเดียวกัน การใช้สิ่งของที่ผลิตขึ้นโดยคนที่ไม่เคยพบปะเห็นหน้ากันมาก่อน คนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่เราสัมพันธ์กับพวกเขาโดยผ่านบุคคลอื่น ผ่านเอกสาร หนังสือ ผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ถึงแม้ว่าจะอยู่รวมกลุ่มคล้ายคลึงกับการเป็นสังคมก็ตาม ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางชีวภาพและความต้องการทางวัฒนธรรม มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถ

^๒พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต.โต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๕๕), หน้า ๒๔.

^๓มนต์ ทองซัช, ศาสนาสำคัญของโลกปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๖.

ประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้และแบบแผนของสังคมขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และมนุษย์มีความเชื่อหรือ ศาสนาประจำชาติที่พ่อแม่หรือบรรพบุรุษได้นับถือสืบทอดกันมา

ความสำนึกเรื่องชุมชนเกี่ยวข้องกับเรื่องเชื้อชาติ จะอย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าบางครั้ง ศาสนาก็สามารถขยายขอบเขตความเป็นเพื่อนที่วานี้ให้เลยออกไปนอกกรอบของเชื้อชาติ ดังที่ชาว มุสลิมทั่วโลกรู้สึกว่ตนเองอยู่รวมในครอบครัวใหญ่ ชาวพุทธรู้สึกเป็นมิตร การมีเมตตา ศาสนาคริสต์ สอนว่ามนุษย์คือบุตรของพระเจ้าเหมือนกัน เราจึงเป็นพี่น้องกันทั่วโลก^๔

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเมืองการ ปกครอง การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกัน ตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือจะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คุณธรรมของการ อยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่บุคคลนับถือ^๕

อีกอย่างหนึ่งสำหรับหน้าที่ของสังคมคือการดูแลสมาชิกให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้าง ความเป็นธรรมด้วยการประสานประโยชน์ให้สมาชิกทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างลงตัว ผลักดันให้เกิด การคิดอย่างสร้างสรรค์ และประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม รวมทั้งสร้างสำนึก ให้คนในสังคมร่วมกันอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมของตนเอง ถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้ประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นสมบัติของสังคม นอกจากนี้สังคมมนุษย์มีองค์ประกอบที่สำคัญ (๑) ประชากรจะต้องมี จำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป สังคมที่มีขนาดเล็กที่สุดคือครอบครัวที่มี พ่อ-แม่-ลูก ในขณะที่ชุมชนหรือ หมู่บ้านจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นอำเภอ จังหวัด ประเทศ ตลอดจนสังคมโลก (๒) ประชากร หรือสมาชิกในสังคมนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (๓) พื้นที่หรืออาณาเขต คนในสังคมจะอาศัยอยู่ในบริเวณแห่งใดแห่งหนึ่ง พื้นที่อาจมีขนาดจำกัด เช่น บริเวณบ้านของ ครอบครัวหนึ่งหรือบริเวณกว้างขวาง เป็นอำเภอหรือจังหวัดโดยไม่ถูกจำกัดพื้นที่ เช่น การสื่อสาร ระหว่างบุคคลทางอินเทอร์เน็ต (๔) การจัดระเบียบทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นสมาชิก จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ควบคุมตามตำแหน่งสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน บรรทัดฐาน ทางสังคมจะมีระบบแบบแผน เป็นที่ยอมรับและเข้าใจร่วมกันของคนในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่

^๔สมภาร พรหมทา, มนุษย์กับศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๕๔), หน้า ๓๐.

^๕เดือน คำดี, ศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓),

ร่วมกันได้อย่างปกติสุข (๕) เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นเหล่าภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกันทั้งทางกายภาพและประวัติศาสตร์ พวกเขาสร้างวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง^๖

การศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรม (The Multiple Cultural Societies) เป็นการศึกษาความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยให้ออกาสชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ซึ่งในท้ายที่สุดการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่ความเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและความสวยงามบนความแตกต่าง หลากหลาย มีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความสำเร็จก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนแน่นอน การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม คือบุคคลมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติ ความเชื่อ อาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนั้น การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากที่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน อาจมีการกระทบกระทั่งกันเกิดปัญหาขึ้นมาได้ ถึงแม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากเรารู้จักเรียนรู้ความแตกต่าง การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจและความมปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข^๗

สังคมพหุวัฒนธรรม คือการบูรณาการวิธีการทั้งปวงเพื่อผสมผสานประโยชน์แก่สังคมก็คือวิธีการครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งประยุกต์ใช้กับการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน หมายถึงกระบวนการตัดสินใจตนเองตามพระพุทธรพจน์ว่า “จงเตือนตนด้วยตนเอง”^๘ พิจารณาตนเองคือการใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุผล เมื่อรู้จักตนทั้งข้อดีและข้อด้อยแล้วก็ให้บริหารตนให้สมบูรณ์ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อส่งเสริมความประพฤติดีประพฤดีชอบทั้งกายสุจริต คือทำสิ่งดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยกาย วชิสุจริต พุทสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต คิดสิ่ง

^๖อานันท์ กาญจนพันธ์, พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๖), หน้า ๖๒.

^๗วารุณี ภูริสินสิทธิ์, ครอบครัวยุคใหม่ในความหมายใหม่: การค้นหาชีวิตแบบใหม่, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๖), หน้า ๖๔.

^๘ช.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๕/๖๖.

ที่ติงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ^๙ เมื่อบุคคลประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล ๕ ส่งผลให้ผู้นั้นเป็นคนดี เป็นคนที่มีสะอาดทั้งทางกาย วาจา ใจ ซึ่งตามหลักศีล ๕ ประการกล่าวคือ ศีลข้อที่ ๑ การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ตลอดถึงการไม่คิดพยาบาท ศีลข้อที่ ๒ การไม่ลักทรัพย์หรือล่วงละเมิดในสิ่งของที่ไม่ใช่ทรัพย์สินของตัวเอง ศีลข้อที่ ๓ การไม่ประพฤติผิดหรือล่วงละเมิดในบุตรภรรยาของบุคคลอื่น ศีลข้อที่ ๔ การงดเว้นจากการพูดคำที่ไม่จริง ศีลข้อที่ ๕ การงดเว้นการเสพสุราของมีนเมาที่จะทำให้เป็นผู้ประมาทขาดสติสัมปชัญญะทุกชนิด นอกจากนี้ ชุมชนชาวพุทธมีศาสนสถานสำคัญคือวัด โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองวัด ในวัดมีโบสถ์ วิหาร เจดีย์ ศาลาการเปรียญ กุฏิ เมารุ หอสวดมนต์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม และสภุเป็นต้น เป็นสถานที่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นที่พำนักของพระภิกษุ และเป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งพุทธศาสนิกชนนิยมไปกราบไหว้บูชา และร่วมกิจกรรมต่างๆ

ชุมชนชาวคริสต์มีศาสนสถานสำคัญคือโบสถ์คริสต์ ซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างที่ทำการนมัสการพระเป็นเจ้าหรือเป็นที่ประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์ เช่น พิธีบัพติศมา พิธีมหาสนิทศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น นอกจากนี้โบสถ์แล้วยังมีศาสนสถานประเภทอื่นๆ อีก เช่น บาซิลิกา อาสนวิหาร โบสถ์น้อย อาราม คอนแวนต์เป็นต้น

ชุมชนชาวอิสลาม คือมัสยิด โดยชาวมุสลิมในแต่ละชุมชนจะสร้างมัสยิดขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ การละหมาด การปลุกตนะเพื่อบำเพ็ญตบะ หาความสันโดษ นอกจากนี้มัสยิดยังเป็นโรงเรียนสอนอัลกุรอานและศาสนา สถานที่ชุมนุมพบปะ ประชุม เฉลิมฉลอง ทำบุญเลี้ยงสถานที่ทำพิธีสมรส และสถานที่พักพิงของผู้สัญจรผู้ไร้ที่พำนัก โดยที่จะต้องรักษามารยาทของมัสยิด เช่น การไม่ทะเลาะวิวาทระหว่างเพศชายและหญิง การกระทำที่ขัดกับบทบัญญัติห้ามของอิสลามทั้งหมด

การบูรณาการศีลธรรมเพื่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา คือพระพุทธเจ้า ทรงบัญญัติการไม่ทำอกุศลกรรมที่ทำให้ตนเองและบุคคลอื่นเดือดร้อนเรียกว่าศีล ๕ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อให้ศาสนิกชนปฏิบัติตาม เพื่อบรรลุประโยชน์สุขในปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่ทั้งความสุขทางกายและความสุขทางใจ^{๑๐}

นอกจากนั้นแล้ว มหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างบริบูรณ์^{๑๑} โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ลดความคิดเห็นขัดแย้งกัน

^๙ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗.

^{๑๐}อง.ทก. (ไทย) ๒๐/๗๑/๑๐๓.

^{๑๑}กองพุทธศาสนศึกษา, คู่มือโครงการรักษาศีล ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖), หน้า ๒๖.

อนึ่ง พระพุทธศาสนายังสอนให้ผู้ครองเรือนดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้โดยหลักศีลธรรมของคฤหัสถ์^{๑๒} ที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก กล่าวคือ **อติสุข** ความสุขที่เกิดจากการมีทรัพย์ **โภคสุข** ความสุขที่เกิดจากการบริโภคทรัพย์ **อนนสุข** ความสุขที่เกิดจากการไม่มีหนี้สิน และ **อนวัชชสุข** ความสุขที่เกิดจากการประกอบกิจการงานไม่มีโทษ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้นำหลักศีลธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ที่มีประชากรมากที่สุด เป็นศูนย์กลางของประเทศทั้งการเมืองการปกครอง การศึกษา การคมนาคม การเงินการธนาคาร การสื่อสาร และการศาสนา เป็นต้น กรุงเทพมหานครมีความหลากหลายของคนในชุมชนที่มีวัฒนธรรมหลากหลายซึ่งพื้นฐานมาจากศาสนา มีวัดวาอารามตั้งอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้น ก็ยังมีโบสถ์คริสต์ศาสนา มัสยิดศาสนาอิสลาม เป็นจำนวนมาก เพื่อส่งเสริมการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและช่วยเหลือศาสนิกชนสำหรับกรณีศึกษาชุมชนเขตบางรักซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครก็มีลักษณะของชุมชนที่หลากหลายเช่นเดียวกัน คือสำนักงานเขตบางรักโดยฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ส่งเสริมเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาชุมชนและสังคมทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และคุณภาพชีวิต เช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายชุมชน การพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย การจัดให้มีองค์กรประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนและจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน กองทุนพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การปรับปรุงชุมชน การรื้อย้ายชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดหาที่อยู่ชั่วคราว การส่งเสริมอาชีพ การจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์ฝึกอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัว การดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด การสงเคราะห์สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัย^{๑๓}

การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก การควบคุมดูแลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด บ้านหนังสือ ศูนย์กีฬาและลานกีฬา การดำเนินการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ การให้บริการ และจัดกิจกรรมนันทนาการด้านดนตรี กีฬา ห้องสมุด ฯลฯ งานสภาเยาวชนเขต การอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟูบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น งานสภา

^{๑๒}อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๖๒/๙๐.

^{๑๓}คู่มือสำหรับประชาชน, ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตบางรัก, ๒๕๕๘), หน้า ๒๖.

วัฒนธรรมเขต งานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนและประสานการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายด้านวัฒนธรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว การให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการเกษตรและสภาพแวดล้อมเพื่อการเกษตร การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม และเพื่อนำเสนอการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นแล้ว องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปบูรณาการเพื่อส่งเสริมชุมชนต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีสติมีสันติสุขตลอดไปสืบกาลนาน

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม
- ๒.๒ เพื่อศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม
- ๒.๓ เพื่อนำเสนอการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาคนในชุมชนในพื้นที่

เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๓. ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ขอบเขตการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด ขอบเขตเวลา ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตพื้นที่ และขอบเขตด้านเนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีความสุข ที่ดำเนินการโดยองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

๓.๒ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัย ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นผู้นำในชุมชนและผู้นำศาสนาในชุมชน จำนวน ๑๒ รูป/คน และกลุ่ม

ผู้ให้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อประกอบการศึกษาวิจัย

๓.๓ ขอบเขตพื้นที่

ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสีลม แขวงสุรวงศ์ แขวงบางรัก และแขวงสี่พระยา

๓.๔ ขอบเขตเวลา

รอบปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙-๓๐ กันยายน ๒๕๖๐)

๔. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

การอยู่ร่วมกันของคน หมายถึงมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนเคารพนับถือ ประกอบด้วยด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านศาสนา และด้านสังคมและประเทศชาติ

สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึงสังคมไทยจัดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ศาสนาและความเชื่อ สังคมพหุวัฒนธรรม แสดงออกถึงทัศนวิสัย ความคิดความอ่าน ความรู้ความสามารถ ความเชื่อและศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม

กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร หมายถึง เขตบางรักซึ่งแบ่งหน่วยการบริการสังคมย่อยออกเป็น ๕ แขวง ได้แก่ แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสีลม แขวงสุรวงศ์ แขวงบางรัก และแขวงสี่พระยา ซึ่งการแบ่งหน่วยการบริการสังคม เพื่อให้การศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของแต่ละชุมชน คือชุมชนชาวพุทธ ชุมชนชาวคริสต์ และชุมชนชาวมุสลิม ที่มีอยู่ในพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ให้เกิดความสุขความเจริญเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมไทย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย จักได้นำเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร

(Documentary research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม คือกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)) เป็นผู้นำในชุมชนและผู้นำศาสนาในชุมชน จำนวน ๑๒ รูป/คน จากกลุ่มชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวอิสลาม ผู้อยู่ในชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

กลุ่มผู้ให้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน จำนวน ๑๐ รูป/คน จากกลุ่มชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวอิสลาม ผู้อยู่ในชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
๓. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
๔. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์
๕. นำเสนอแบบสัมภาษณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณา
๖. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ
๗. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ตามลำดับขั้นตอน

๑. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือพระไตรปิฎก และบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๒. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ หนังสือวารสาร เอกสาร สิ่งตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

๓. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๒ รูป/คน เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน เพื่อขอสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ตามลำดับขั้นตอน

๖. ผลการวิจัย

การศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีผลสรุปดังต่อไปนี้

๑. **หลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม** สังคมพหุวัฒนธรรมคือสิ่งที่มวลมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อแสดงออกถึงชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น ความคิด ความรู้ความสามารถ ความเชื่อและศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี อุบิสัยใจคอ ตลอดจนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมในชุมชน โดยเหตุผลที่วามมนุษย์ใช้วัฒนธรรมเป็นแนวทางในการอบรม สั่งสอน การศึกษา และการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นระบบสัญลักษณ์ของสังคมมนุษย์ สามารถกล่าวสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑.๑ สังคมพหุวัฒนธรรมมีแนวคิดมาพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงผ่านทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผ่านมา คำว่าพหุวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ คือวัฒนธรรมได้ถูกบดบังจนสลายกลมกลืนเป็นอย่างสังคมของสร้างรัฐชาติ ความคิดแบบเสรีนิยมจะเชื่อว่าปัจเจกทำคนเท่าเทียมกันหมดโดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ เพศและศาสนา แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้ยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม บนพื้นฐานอิสรภาพเสรีภาพ การศึกษาพหุวัฒนธรรม ได้รับความสนใจมากขึ้นจนเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศ ในยุโรปบางประเทศ สืบเนื่องจากการรับประชากรจำนวนมากจากประเทศอื่นให้สามารถย้ายถิ่นฐานอย่างถาวร ประชากรที่อพยพย้ายถิ่น

ดังกล่าวต้องเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติใหม่ แต่ประชากรกลุ่มดังกล่าวก็ได้ทอดทิ้งภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนาเดิม

๑.๒ การศึกษาพหุวัฒนธรรม จึงหมายถึงกระบวนการให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาจะต้องช่วยให้เด็ก เยาวชน ประชาชนเข้าใจ ไม่รังเกียจ และยอมรับซึ่งความแตกต่างในเรื่องของความเป็นชนกลุ่มน้อย ด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิความเชื่อ คือการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาระดับพื้นฐานและรวมถึงในการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะบ่งบอกลักษณะเฉพาะช่วยลดความรู้สึกเหยียดหยามเรื่องเชื้อชาติหรือชนชาติและศาสนา ช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่นำเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อไปใช้ในทางที่ผิด ครูบาอาจารย์ที่จะสอนเรื่องนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีกระบวนการที่แยบยลที่จะสอนหรือให้ความรู้เรื่องนี้ หรือสอนแบบบูรณาการกับวิชาอื่น

๑.๓ แนวคิดการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ มนุษย์ไม่ว่าในชาติใดภาษาใดจะเป็นมนุษย์ชาวป่าชาวเขาหรือชาวบ้านชาวเมืองก็เป็นคนมีศาสนาแทบทั้งนั้น และศาสนาที่คนเหล่านั้นนับถือย่อมจะมีกำหนดไว้ให้แล้วตั้งแต่เกิดมา พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เคยนับถือศาสนาอะไรลูกที่เกิดมาในครอบครัวก็นับถือศาสนาไปตามนั้น เหตุนี้จึงมีคำกล่าวว่าคุณคนเกิดในศาสนา ที่จะเกิดนอกศาสนาเห็นจะหาได้ยากเต็มที ถ้าจะพิจารณาตามข้อความนี้แล้วจะพบว่าศาสนามีมาพร้อมๆ กับมนุษย์ที่เกิดมาในโลกใบนี้ แต่คำสั่งสอนเหล่านั้นจะเป็นศาสนาหรือจะเป็นเพียงลัทธิความเชื่อเท่านั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้ คือเป็นคำสั่งสอนที่ประกอบด้วยความเชื่อถือ เป็นคำสั่งสอนที่ว่าด้วยศีลธรรม จรรยา พร้อมทั้งผลของการปฏิบัติตาม เป็นคำสั่งสอนที่มีผู้ตั้งหรือมีศาสดา เป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนทายาทสืบทอดกันมา เป็นคำสั่งสอนที่กวดขันในเรื่องจรรยาปฏิบัติ นับถือศาสนานี้แล้วจะหันไปนับถือศาสนาอื่นไม่ได้ และเป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนิกมากพอสมควร

๑.๔ แนวคิดการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวคริสต์ คือศาสนาคริสต์เป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาเป็นเรื่องที่สำคัญและใช้เวลานาน เพราะต้องศึกษาทั้งหลักการหรือความเชื่อและหลักปฏิบัติต่อไปนี้ แบ่งปันความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ในระดับฐานเท่านั้น ผู้ที่สนใจจะศึกษาอย่างละเอียดต่อไป ให้เข้าศึกษาในสถาบันที่สอนศาสนาคริสต์โดยตรง คือศาสนาทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะทุกศาสนาล้วนมุ่งหวังให้ศาสนิกชนของตนเป็นคนดี และเมื่อศาสนิกชนเป็นคนดีแล้วสังคมก็ย่อมจะปราศจากความเดือดร้อน ศาสนาช่วยให้มนุษย์รู้ว่าสิ่งใดชั่ว ถูกผิด ศาสนาคริสต์สอนว่าพระเจ้าประทานศีลธรรมประจำใจมนุษย์ให้มนุษย์รู้จักดีชั่ว มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อเลือกกระทำแต่สิ่งที่เป็นคุณงามความดี

๑.๕ แนวคิดการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวอิสลาม คืออิสลามเป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า

การยอมจำนน การปฏิบัติตาม และการนอบน้อม เมื่อนำคำว่าอิสลาม มาเป็นชื่อของศาสนาจึงมีความหมายว่าเป็นศาสนาแห่งการยอมนอบน้อมจำนนต่อพระเจ้าคืออัลลอฮ์ ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสุดท้ายที่ถูกประทานลงมาจากชั้นฟ้าด้วยความพอพระทัยของอัลลอฮ์ ที่มอบให้แก่มวลมนุษยชาติ สำหรับอิสลามในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นการเผยแพร่จากคาบสมุทระอาหรับและได้ขยายเข้าสู่ดินแดนต่างๆ ของโลกเอเชียรวมถึงประเทศไทย

๒ หลักการที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนั้น การศึกษาหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม คือ การยอมรับวัฒนธรรมที่จะอยู่ร่วมกันซึ่งคนในชุมชนสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงออกถึงความคิดความรู้ ความสามารถ ความเชื่อและศาสนา ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี อนุสัยใจคอ ตลอดจนพฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคม การใช้วัฒนธรรมเป็นแนวทางในการอบรม การศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ ผู้วิจัย สามารถกล่าวสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. หลักการอยู่ร่วมกันในชุมชนชาวพุทธ

๑. หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: ความเข้าใจธรรมชาติของแต่ละศาสนา เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ระบบสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความมีน้ำใจ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ การเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การบูรณาการเริ่มจากการศึกษา เรียนรู้ตั้งแต่ห้องเรียน เพื่อปลูกฝัง ภาวะเปี่ยม ศรัทธาในคำสั่งสอนของศาสนา อย่างถูกต้อง ไม่บิดเบือน สำหรับหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบันของชุมชนชาวพุทธ คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยปราศจากอคติต่อกัน มีความอดกลั้น อดทนต่อความแตกต่าง ปรับวิธีคิดและทัศนคติให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของความหลากหลาย

๒. หลักธรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม: การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือการให้ทาน พุทธาภิเษก ทำตนให้เป็นประโยชน์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการปรับปรุงกลไกทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรการ การสร้างความสามัคคีในชุมชน ร่วมกิจกรรมเสริมสร้างบรรยากาศความสามัคคี ร่วมกลุ่มสร้างอาชีพในครอบครัว เพื่อเศรษฐกิจเข้มแข็งและมั่นคง เพื่อพัฒนาชุมชนบางรักสู่ความเจริญ สำหรับหลักคำสอนที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนา ได้แก่ ไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำความดีให้ถึงพร้อม การทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธียึดมั่นแนวทางตามคำสอนของพระพุทธเจ้า มีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา การให้อภัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมภาคการผลิตและบริการ สร้างอาชีพและการจ้างงาน เพื่อลดการเคลื่อนย้าย

แรงงานสู่เมืองหลวง ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนอยู่พร้อมหน้ากัน

๓. การสังคมสงเคราะห์และการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: การสังคมสงเคราะห์ของชุมชนชาวพุทธ คือให้อาสาสมัคร และนักสังคมสงเคราะห์ลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และผู้ยากไร้ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ หรือศาสนาใดๆ มีการช่วยเหลือแบ่งปันสิ่งของให้กันอยู่เสมอ เมื่อถึงคราวเกิดภัยพิบัติขึ้น มอบทุนการศึกษาให้กับเยาวชนของทุกศาสนาในชุมชนของตน เพื่อให้เกิดความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง แลกเปลี่ยนทัศนคติและเป็นอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีหลักการ และการให้มีระบบการจัดการที่ดี สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการทางการตลาด เช่น อาหารสุขภาพ หัตถกรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

๔. การปฏิบัติตามหลักการที่เกี่ยวข้อง: การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาวพุทธ เช่น ทำบุญตามเทศกาลวันสำคัญๆ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ของประเทศ คือ วันสำคัญของประเทศก็ควรส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนเข้ามาจัดกิจกรรมร่วมกัน ในสถานที่ของตน หมั่นเวียนกันไป โดยไม่ต้องมองว่าเป็นคนอื่นต่างศาสนา โดยมีหน่วยงานราชการเป็นตัวช่วยสนับสนุน หรือเป็นหลักในการทำกิจกรรม กำหนดกิจกรรม พิธีกรรม ขั้นตอนอย่างทั่วถึงทุกครั้งที่มีการวันสำคัญเกิดขึ้น คือสร้างความรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข. หลักการอยู่ร่วมกันในชุมชนชาวคริสต์

๑. หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: ชุมชนชาวคริสต์ มีหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ย่อมเกิดเป็นสังคมปิด ต่างคนต่างอยู่ เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์กัน ควรจะส่งเสริมสนับสนุนให้หาจุดร่วม ทั้งด้านสังคม ด้านพาณิชย์ อย่างทัดเทียมกัน คือ สนับสนุนให้ทุกคนทุกศาสนา ได้ปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เรียนรู้จากกันและกัน เมื่อมีโอกาส มีความเสมอภาคที่ได้รับการดูแลจากภาครัฐ คือ ยอมรับให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งในความเหมือนและความแตกต่าง แต่ละศาสนามีจุดหมายของคำสอนของตน ศาสนิกชนในแต่ละศาสนาจะต้องเข้าใจในคำสอนที่แท้จริง ที่ตนนับถือ การแบ่งปันและเรียนรู้ศาสนาของเพื่อนบ้านช่วยให้เข้าใจชัดเจน

๒. หลักธรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม: ชุมชนชาวคริสต์ สอนให้คนในชุมชนของตนเชื่อมั่น และปฏิบัติตามหลักคำสอนศาสนาของตน คือรักองค์พระผู้เป็นเจ้า รักพระเจ้าของท่าน สุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญาของท่าน รักเพื่อนเหมือนรักตนเอง ความรักไม่ทำความเสียหายแก่เพื่อนมนุษย์ คือนับถือ ความรัก การให้เกียรติและเคารพในความเชื่อ ความคิดเห็นที่ต่างออกไป เพราะความเชื่อของศาสนาที่ต่างออกไป มีความดีและความงดงามของพระเจ้า คือสร้างความร่วมมือ ทุกภาคส่วน ส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมของคนในชุมชน ส่งเสริมคุณค่าทางศาสนาในชุมชน เป้าหมาย

ร่วมกันคือสันติสุข บนความเคารพในความเชื่อทางศาสนา

๓. การสังคมนาและการทำงานร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งส่วนตน ครอบครัว ตลอดจนชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของแต่ละวัฒนธรรม ในทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถร่วมเป็นหนึ่งเดียวในความแตกต่างกันได้ ส่วนการสังคมนาและการทำงานร่วมกันของชุมชนชาวคริสต์ คือการให้ความรักแก่คนที่อยู่รอบข้าง คือ สิ่งดี ก่อเกิดคุณค่า ศีลธรรม เป็นจุดศูนย์รวมของชุมชน คือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศาสนาของกันและกัน เยี่ยมเยียนกันและกันตามโอกาส ให้ความรู้ความเข้าใจกับศาสนิกของตนต่อพี่น้องที่อยู่ร่วมในชุมชนด้วยความเข้าใจอันดี ช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ผู้เจ็บป่วยในชุมชน ร่วมมือในงานจิตอาสา

๔. การปฏิบัติตามหลักการที่เกี่ยวข้อง: ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนา เปิดกว้างของแต่ละชุมชนสู่สังคมอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการเปิดตัวของชุมชน ทั้งด้านวัฒนธรรม ด้านพาณิชย์ ด้านสังคมอย่างสม่ำเสมอ และเสมอภาคกัน คือการจัดกิจกรรมสำคัญในโอกาสสำคัญ เพื่อส่งเสริมความช่วยเหลือ กิจกรรมที่ทางโบสถ์จะทำคือการให้เด็กๆ เยาวชนของโบสถ์ทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ เช่น เล่นดนตรี ขายของ และนำเงินไปช่วยเหลือบ้าน แก่เด็กกำพร้า หรือผู้พิการเป็นต้น ถ้าได้ทราบว่ามีเหตุอุกภัยหรือวาทภัยจะมีการประกาศเชิญชวนให้ศาสนิกกร่วมกันบริจาคเงิน และมีตัวแทนไปมอบเงินช่วยเหลือกลุ่มที่กำลังประสบทุกข์

ค. หลักการการอยู่ร่วมกันในชุมชนชาวอิสลาม

๑. หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: ชุมชนชาวอิสลาม ต้องเรียนรู้ความแตกต่าง ความเหมือน มองเห็นอคติ รู้จักตัวตน มองเห็น แยกแยะว่า อะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือการอนุมาน สิ่งที่เห็นกับข้อมูลที่ได้รับ ต้องผ่านการกรอง แยกให้ออกว่า มีการมองผ่าน การเหมารวมหรือไม่ มีการมองแบบหักทักเอาเอง หลักปฏิบัติสามารถแบ่งออกเป็นภาค เช่น หลักปฏิบัติที่บังคับเป็นรายบุคคล ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็ตาม นับแต่บรรลุนิติภาวะ ตามหลักการอิสลามเป็นต้นไป และมีสติสัมปชัญญะ เช่น การทำละหมาดวันละ ๕ เวลา การจ่ายซะกาตเมื่อครบพิกัด การทำฮัจญ์เมื่อมีความสามารถเป็นต้น หลักปฏิบัติที่บังคับเป็นส่วนรวม เมื่อมีใครได้ปฏิบัติ ภาระของคนทั้งหมดก็จะหมดไป บาปโทษก็ไม่ตก แก่คนเหล่านั้น เช่น การจัดการเกี่ยวกับคนตายเป็นต้น

๒. หลักธรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม: ชุมชนชาวอิสลาม ผู้ประสงค์จะเข้าสู่อิสลามจะต้องกล่าวคำปฏิญาณตนอย่างเปิดเผยและชัดเจน พร้อมทั้งเลื่อมใสศรัทธา ตามที่ตนปฏิญาณ และจะต้องประพฤติตามบทบัญญัติอย่างจริงใจการเป็นมุสลิม มิใช่เพียงการกล่าวคำปฏิญาณ หรือเพียงประพฤติตามแบบมุสลิมเท่านั้น หากจะต้องประกอบด้วยความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริงด้วย องค์ประกอบแห่งการปฏิญาณตนจะต้องมีพร้อม เช่น กล่าวปฏิญาณด้วยวาจา

เลื่อมใสด้วยจิตใจ และปฏิบัติด้วยร่างกาย ผู้นับถือศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องยกเลิกความศรัทธา
ดั้งเดิม ก่อนรับอิสลามโดยสิ้นเชิง และสร้างศรัทธาขึ้นมา ตามหลักศรัทธาอิสลาม

๓. การสังคมนาและและการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน: ชุมชนชาวอิสลาม ให้ทุกคน
ในสังคมหันมาเข้าใจความแตกต่าง และสนใจเรียนรู้ความแตกต่าง กับความรู้ที่มี ต้องเข้าใจว่าเป็น
ความรู้จริง หรือความรู้ผ่านต่อมา สำหรับการสังคมนาและและการอยู่ร่วมกัน การได้รับการดูแลด้านสังคมนาและและการ
ในชุมชนไม่ได้ แยกแยกศาสนา คือ เท่าเทียมกันหมดไม่ได้แย่งแยก การจ่ายชะกาต ชะกาตคือทรัพย์
จำนวนหนึ่งที่ได้กำหนดไว้เป็นอัตราส่วน จากจำนวนทรัพย์ที่เจ้าของทรัพย์ได้มา จนครบพิกัดที่ศาสนา
ได้บัญญัติไว้ และนำทรัพย์จำนวนนั้น จ่ายออกไปแก่ผู้มีสิทธิ์ คำว่าชะกาต แปลว่าความเจริญก้าวหน้า
และการขัดเกลาให้สะอาด เนื่องจากเมื่อเจ้าของทรัพย์ ได้จ่ายชะกาตออกไป เท่ากับเป็นการขัด
เกลาจิตใจให้สะอาด ปราศจากกิเลสหนาหนาประการ

๔. การปฏิบัติตามหลักการที่เกี่ยวข้อง: ชุมชนชาวอิสลาม จัดพิธีละหมาด คือการแสดง
ความเคารพ นมัสการต่อพระองค์อัลลอฮ์ ประกอบด้วยจิตใจ วาจา และร่างกาย พร้อมกัน ผู้ทำ
ละหมาดสม่ำเสมอจะก่อประโยชน์แก่ตัวเขาเองอย่างเอนกอนันต์ ทำให้จิตใจของเขาสะอาดบริสุทธิ์
ขจัดความหมองหม่นทางอารมณ์ ทำลายความตึงเครียด ทำให้เป็นคนที่มีเคร่งครัดในระเบียบวินัย ตรง
ต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน และจิตใจสำรวมระลึกรู้กับพระผู้เป็นเจ้าของตลอดเวลา เมื่อมี
กิจกรรมใดๆ เกิดขึ้นในแต่ละศาสนา การแสวงบุญที่นครเมกกะห์ การไปแสวงบุญประจำปี (ฮัจญ์) ที่
นครเมกกะห์ ถือเป็นภาระหน้าที่อย่างหนึ่ง ครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถทั้งทาง
ร่างกายและทางการเงินที่จะทำได้ ในแต่ละปีผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกประมาณสองล้านคนต่างไปชุมนุม
กันที่นครเมกกะห์

๓. การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: **กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก
กรุงเทพมหานคร**

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนั้น การศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม คือการปฏิบัติตน
ตามแนวทางวัฒนธรรมองค์กรที่คนในชุมชนสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงออกถึงความคิดความรู้ความเชื่อและ
ศาสนา รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนพฤติกรรมที่
เกี่ยวข้องกับสังคม เพื่อเป็นแนวทางการอบรม การศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่
มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ ซึ่งถือว่าเป็น
ระบบสัญลักษณ์ของสังคมมนุษย์ ผู้วิจัย สามารถกล่าวสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธในเขตบางรัก

๑. การวางแผนบริหารชุมชนชาวพุทธ: ชุมชนชาวพุทธ ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและรักษาสุขภาพของตนเอง สร้างครอบครัวของคนในชุมชนให้มีความรัก และความเข้าใจกันและกัน จัดกิจกรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม สำรวจและส่งเสริมสนับสนุน สงเคราะห์ครอบครัวของคนในชุมชนให้สามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข ชุมชนในเขตบางรักมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ ฐานะปานกลาง คือฐานะระดับบุคคล หรือครอบครัว จึงมีการศึกษาค่อนข้างดี ทุกฝ่ายได้พยายามศึกษา บางครอบครัวที่ด้อยโอกาส เพื่อให้เข้าถึงระบบการศึกษาของชาติโดยจะแนะนำให้เข้าศึกษาต่อขั้นพื้นฐาน ที่ กศน. เขตบางรัก การศึกษานอกระบบตามอัธยาศัยของเขตได้เข้าถึงทุกพื้นที่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นพุทธ คริสต์ และอิสลาม เพื่อส่งเสริมชุมชนให้มีการศึกษามีความสุขและมีสุขภาพอนามัยที่ดี คือมีการประชุม สัมมนา อบรมพิเศษ ในชุมชนบ่อยและเสมอๆ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้ทุกคนเห็นประโยชน์ของการศึกษา การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่น ขยะ น้ำเสีย เป็นต้น ตลอดจนโอกาสที่ได้รับการชดเชยหากเกิดการทำลายทรัพยากรของชุมชนโดยกิจการอื่นนอกชุมชน

๒. การจัดคณะกรรมการของชุมชนชาวพุทธ: ชุมชนชาวพุทธ จัดทำทะเบียนพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด การควบคุมทำกิจวัตร และการจัดสวัสดิการภายในวัด สำหรับการจัดคณะกรรมการ เพื่อติดตามแก้ไขปัญหาของชุมชนชาวพุทธ คือกระบวนการมีส่วนร่วม การบูรณาการ ในภาคส่วน การติดตามอย่างต่อเนื่อง คือการบริหารจัดการชุมชนของชุมชน โดยคณะกรรมการที่มีจิตอาสา ผ่านการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งจากสำนักงานเขตบางรัก กรรมการเหล่านี้อาสาเข้ามาบริหารชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน สะอาด ด้านเศรษฐกิจให้ชุมชนมีรายได้ที่พอเลี้ยงตัวและครอบครัว ด้านสังคมให้ชุมชนปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และยาเสพติด ด้านอนาคตให้ชุมชนมีสุขภาพพลามัยที่แข็งแรง และดำรงประเพณี วัฒนธรรมยั่งยืนต่อไป คือชุมชนทุกชุมชนจะมีคณะกรรมการดำเนินการอยู่แล้ว คือ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และกรรมการ เมื่อภาครัฐมีนโยบายอย่างไร สั่งการลงมา หรือชุมชนอื่นๆ มีกิจกรรมอะไร ทุกชุมชนก็จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยกันรับทราบ และปฏิบัติตามอย่างเต็มที่

๓. ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนชาวพุทธ: ชุมชนชาวพุทธ ส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน การสงเคราะห์แก่อุบาสก อุบาสิกา ในชุมชนรอบวัด การจัดแหล่งการศึกษาหาความรู้และการบริการข้อมูลภายในวัดสำหรับผู้นำชุมชนชาวพุทธ คือส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมและวันสำคัญของทางศาสนาของแต่ละศาสนาที่ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมทำบุญชุมชน เป็น

ประเพณีทุกปี โดยนิมนต์พระสงฆ์ จากวัดมาเจริญพระพุทธมนต์และฉันภัตตาหารเพล กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา ผู้นำชุมชนชาวพุทธ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ทำวิจัยร่วมกับ สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน การบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน การสร้างผู้ประกอบการใหม่ ร่วมสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนจากความหลากหลายทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน สนับสนุนทั้งในรูปเงินลงทุน โอกาสทางการตลาด องค์กรความรู้ โดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๔. การกำกับดูแลชุมชนชาวพุทธ: ชุมชนชาวพุทธ มีการแต่งตั้งไวยาวัจกร เพื่อส่งเสริมความสามัคคี จิตสำนึกของคนรักชุมชน และความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างคน คือชุมชนรวมกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน กำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเองด้วยการคำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยนำข้อมูลชุมชนมาวิเคราะห์หาปัญหาและสาเหตุ ค้นหาทางออก นำไปทดลองปฏิบัติจริงบนฐานองค์ความรู้และศักยภาพของชุมชน ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเครือข่าย และจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนร่วมกันริเริ่มและเป็นแกนนำจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เชื่อมโยงบทบาทระหว่างบ้าน สถาบันศาสนา โรงเรียน การจัดสวัสดิการสังคมภายในชุมชน

ข. การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวคริสต์ในเขตบางรัก

๑. การวางแผนบริหารชุมชนชาวคริสต์: ชุมชนชาวคริสต์ อาจจะมีการจัดการเรียนการสอนพิเศษในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีด้วยการทำความสะอาดบริเวณส่วนรวม และให้ทำความสะอาดครัวเรือนของตนเอง ส่งเสริมสุขลักษณะเบื้องต้น กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ จัดทำโปสเตอร์แนะนำแก่ชุมชน สำหรับชุมชนเขตบางรัก จัดเป็นชุมชนเมือง เป็นย่านธุรกิจการค้า ซึ่งมีโรงเรียน โรงแรม โรงพยาบาล และศาสนสถาน ฯลฯ มีอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นส่วนน้อย เป็นห้างหุ้นส่วน บริษัท และร้านค้าเป็นส่วนใหญ่ การสนับสนุนโรงเรียน โรงพยาบาล และศาสนสถาน ในการบริหารด้านนี้แก่ชุมชน จะช่วยคนในชุมชนได้รับประโยชน์มาก

๒. การจัดคณะกรรมการของชุมชนชาวคริสต์: ชุมชนชาวคริสต์ มีการอยู่ร่วมกันของชุมชน ไม่ว่าจะศาสนาไหนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอยู่ในบริเวณเดียวกันในประเทศไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เสริมสร้างมิตรภาพ วัฒนธรรมบ้านใกล้เรือนเคียง แม้นับถือศาสนาต่างกันไม่ใช่อุปสรรค ต่างให้ความเคารพ ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ สิ่งที่เพื่อนไม่ทำ ข้อห้ามและข้อปฏิบัติของศาสนา ศาสนาไม่ใช่กำแพงกัน แต่คุณธรรมที่แต่ละบุคคลปฏิบัติจะนำความสนิทชิดเชื้อกันมากขึ้น คำสอนของศาสนาหล่อหลอมวัฒนธรรม ความรักความเข้าใจ และช่วยเหลือกัน สำหรับการจัดคณะกรรมการเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาของชุมชนชาวคริสต์ ควรจะมาจาก

หัวหน้าของกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายกัน ควรจะมีการประชุมปรึกษาปัญหา เพื่อหารือ ติดตามผลใน
ทุกๆ สองสามเดือนเป็นต้น

๓. ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนชาวคริสต์: ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม คือ
คุณธรรมคำสอน ซึ่งเป็นคำสอนของศาสนา จะหล่อหลอมบุคคลให้เป็นศาสนิกที่ปฏิบัติตาม เจริญชีวิต
ด้วยหลักธรรมให้ตระหนักถึงบทบาทของตนต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวสู่เพื่อน
บ้านใกล้เคียง ผู้นำชุมชนชาวคริสต์ควรจะให้ความรู้ความเข้าใจ พิธีกรรมของศาสนาที่มีศาสนิกต่าง
ศาสนามาร่วมกันอย่างมีหลักการ ควรจะจัดกิจกรรมส่งเสริมพิธีกรรมแก่ชุมชนทุกสัปดาห์ เช่น
ส่งเสริมการสวดมนต์ บทภาวนาเพื่อมวลชน ควรจะมีคำภาวนาเพื่อชุมชนใช้ปฏิบัติตาม ควรจะมี
ตัวแทนกลุ่มศาสนสัมพันธ์ไปเยี่ยมเยียน หรือกลุ่มจิตอาสา แสดงความยินดีในโอกาสสำคัญ เช่น วันขึ้น
ปีใหม่เป็นต้น

๔. การกำกับดูแลชุมชนชาวคริสต์: ชนชาวคริสต์ กำกับดูแลชุมชนชาวคริสต์ให้ปฏิบัติ
ตามหลักการอยู่ร่วมกัน คือเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และฆราวาสที่ช่วยกันในการอบรม สั่งสอนคริส
ตชนเป็นประจำอยู่แล้ว นอกจากนั้นส่งเสริมจัดกิจกรรมอบรม หรือแนะนำวิชาชีพเป็นครั้งคราวอย่าง
ต่อเนื่อง เพื่อหล่อหลอมให้เกิดทัศนคติที่ดีอย่างยั่งยืนในทุกหมู่เหล่า คือการทำกิจกรรมสาธารณะ
ประโยชน์ร่วมกัน การเสวนากัน การเยี่ยมเยียนกันในโอกาสสำคัญทางศาสนา คือส่งเสริมกิจกรรม
แบบต่อเนื่อง มีใช้เพียงแค่เป็นครั้งคราวแล้วเลิกรากันไป คือ ผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุน
อย่างเต็มที่ในเรื่องของศาสนสัมพันธ์ ควรจัดพิธีกรรมทางศาสนาร่วมกันในวโรกาสสำคัญ เช่น วัน
เฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (๕ ธันวาคม) วันเฉลิมพระ
ชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (๑๒ สิงหาคม)

ค. การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวอิสลามในเขตบางรัก

๑. การวางแผนบริหารชุมชนชาวอิสลาม: ชุมชนชาวอิสลาม เริ่มลงมือปฏิบัติตาม
แผนงาน ได้แก่ กำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กำหนด
วิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและถูกต้องแม่นยำเท่าที่เป็นไปได้ สำหรับชุมชนชาวอิสลาม
นั้นให้เห็นความสำคัญต่อการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย สอดแทรกการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันในสังคม
ตั้งแต่เด็กและเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ การรวบรวมข้อมูล การพิจารณา
กระบวนการทำงาน การรายงาน เสนอผลการประเมินทั้งมาตรการการป้องกันความผิดพลาดหรือ
ความล้มเหลว เช่น รายงานเป็นทางการแบบสมบูรณ์และแบบไม่เป็นทางการวางแผน

๒. การจัดคณะกรรมการของชุมชนชาวอิสลาม: ชุมชนชาวอิสลาม ใช้แนวคิดตาม
หลักการ ทักษะ วัฒนธรรม แนวทางธรรมชาติ ให้ได้มีการคิด ทบทวน แลกเปลี่ยน นอกจากการให้

ความรู้การศึกษา เพื่อหาทางออกทางเลือกในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับการจัด คณะกรรมการเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาของชุมชนชาวอิสลาม คือคณะกรรมการควรจะมาจากชุมชน ส่วนกลางภาครัฐ ร่วมกันและเราหาผู้นำชุมชนบ่อยๆ คือชุมชนควรจะมี ความชัดเจนในทุกเรื่อง ที่สำคัญคือต้องมีความจริงใจ ซื่อตรง โปร่งใส ฯลฯ นอกจากนั้น ชุมชนควรจะได้ไปทัศนศึกษาดูงาน ไป เยี่ยมชมการปฏิบัติงาน ในองค์กรหรือหน่วยงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับ ไปปรับปรุงหรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนเอง

๓. ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนชาวอิสลาม: ชุมชนชาวอิสลาม ความต้องการพื้นฐานของ มนุษย์เป็นจุดแรก ไม่ว่าจะอยู่ในศาสนาใดย่อมมีความต้องการมีพื้นฐานเช่นเดียวกันหมด เพราะฉะนั้น ต้องเข้าใจก่อนว่าทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกัน คุณค่าเท่ากัน สำหรับผู้นำชุมชนชาวอิสลาม มีพิธีกรรม ตามหลักศาสนาอิสลาม ในชุมชนฮารุณต้องการผู้นำที่ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอย่างจริงจัง การ พัฒนาบุคคล คือการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมี ทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาว อิสลามในเขตบางรักควรจะเริ่มจากการปลูกฝังนักเรียนในพื้นที่ก่อน ให้มีการแวะเวียนไปตามสถานที่ ต่างๆ พร้อมมีคนในชุมชนนั้นๆ ร่วมให้ความรู้ ปลูกฝังให้คนในชุมชนรู้จักผิดชอบชั่วดี อะไรถูก อะไร ผิด สิ่งต่างๆ ก็หายไ

๔. การกำกับดูแลชุมชนชาวอิสลาม: ชุมชนชาวอิสลาม การพัฒนาบุคคลเป็น กระบวนการในการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดึงเอาศักยภาพของบุคคลมาทำงานให้เกิด ประสิทธิภาพ และเกิดความพึงพอใจ การพัฒนาบุคคลจะต้องใช้วิธีการหลายอย่าง เช่น การให้ การศึกษา การฝึกอบรมการฝึกทักษะเป็นต้น การพัฒนาบุคคล เพื่อให้องค์กรอยู่รอด และ เจริญก้าวหน้า คือการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสดำเนินงานและพัฒนา ตนเอง ผู้บริหารควรจะมีปฏิบัติ เช่น จัดคนให้ตรงกับงาน บรรจุเข้าทำงานให้ตรงกับระบบการบรรจุ คือ ระบบการแต่งตั้งตามตำแหน่ง และระบบการแต่งตั้งตามยศ มอบหมายงานให้ทำ ปฐมนิเทศแก่ผู้รับ มอบหมายงาน และการประเมินผลงานเป็นต้น การฝึกอบรม คือการพัฒนาบุคลากรด้วยการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะในการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นมีประสิทธิภาพ

๗. สรุปและข้อเสนอแนะ

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนเขตบางรัก มีแนวคิด มีหลักการ และแนวทางในการอยู่ร่วมกัน ทั้งในชุมชนที่มีวัฒนธรรมมาจากศาสนาเดียวกันและวัฒนธรรมต่างกัน ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั้งด้านศาสนา ภาษา วิถีชีวิตชุมชน แต่ทุกคนก็มีแนวคิด หลักการ

และมีแนวทางอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยการให้การศึกษาส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชน และสมาชิกในชุมชน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน การสงเคราะห์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะญาติมิตรและเพื่อนสมาชิกร่วมองค์การเดียวกัน ชุมชนเดียวกัน เขตเดียวกัน ขยายสู่สังคม ประเทศชาติบ้านเมืองที่เราอยู่อาศัยร่วมกัน

ผู้วิจัยเสนอแนะการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

๑.๑ การวางแผนบริหารชุมชน คือประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและรักษาสุขภาพของตนเอง สร้างครอบครัวของคนในชุมชนให้มีความรัก และความเข้าใจกันและกัน จัดกิจกรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม สำรวจและส่งเสริมสนับสนุน สงเคราะห์ครอบครัวของคนในชุมชนให้สามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข

๑.๒ การจัดคณะกรรมการของชุมชน คือแต่งตั้งคณะกรรมการ การประชุมอบรม แก่พระภิกษุ สามเณร การจัดทำระเบียบปกครอง การจัดทำสมุดเยี่ยม สมุดบันทึกประวัติวัด การควบคุมทำกิจวัตร และการจัดสวัสดิการภายในวัด สำหรับการจัดคณะกรรมการเพื่อติดตามแก้ไขปัญหา คือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดยการบูรณาการในทุกภาคส่วน และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเผยแพร่ การสงเคราะห์ทางการศึกษาแก่บุคคลากร การจัดแหล่งการศึกษาหาความรู้และการบริการข้อมูลสำหรับผู้นำชุมชน ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมและวันสำคัญของทางศาสนาของแต่ละศาสนาที่ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

๑.๔ การกำกับดูแลชุมชน การดูแลบำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เสนาสนะ ทะเบียนทรัพย์สินส่วนกลาง บัญชีการเงิน การเก็บรักษาเอกสารสิทธิ์ต่างๆ และการแต่งตั้งไวยาวัจกรหรือผู้จัดการประโยชน์ เพื่อส่งเสริมความสามัคคี จิตสำนึกของคนในชุมชน

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

๒.๑ การวางแผนบริหารชุมชน ชุมชนเขตบางรัก จัดเป็นชุมชนเมือง เป็นย่านธุรกิจ การค้า ซึ่งมีโรงเรียน โรงแรม โรงพยาบาล และศาสนสถาน ฯลฯ มีอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นส่วนน้อย เป็นห้างหุ้นส่วน บริษัท และร้านค้าเป็นส่วนใหญ่ การสนับสนุนโรงเรียน โรงพยาบาล และศาสนสถาน ในการบริหารด้านนี้แก่ชุมชนจะช่วยคนในชุมชนได้รับประโยชน์มาก

๒.๒ การจัดคณะกรรมการชุมชน คือการอยู่ร่วมกันของชุมชนไม่ว่าศาสนาไหนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอยู่ในบริเวณเดียวกันในประเทศไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เสริมสร้างมิตรภาพ วัฒนธรรมบ้านใกล้เรือนเคียง แม้นับถือศาสนาต่างกันไม่ใช่อุปสรรค ต่างให้ความเคารพ ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ สิ่งที่เพื่อนไม่ทำ ข้อห้ามและข้อปฏิบัติของศาสนา ศาสนาไม่ใช่กำแพงกั้น แต่คุณธรรมที่แต่ละบุคคลปฏิบัติ จะนำความสนิทชิดเชื้อกันมากขึ้น คำสอนของศาสนาหล่อหลอมวัฒนธรรม ความรักความเข้าใจ และช่วยเหลือกัน

๒.๓ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นคำสอนของศาสนา จะหล่อหลอมบุคคลให้เป็นศาสนิกที่ปฏิบัติตาม เจริญด้วยหลักธรรมแล้วก็จะตระหนักถึงบทบาทของตนต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวสู่เพื่อนบ้านใกล้เคียง ผู้นำชุมชนควรจะให้ความรู้ความเข้าใจ พิธีกรรมแก่บุคคลากรอย่างต่อเนื่อง อย่างมีหลักการ

๒.๔ การกำกับดูแลชุมชน ชุมชนที่อยู่ด้วยกันจากอดีตถึงปัจจุบัน จะเป็นเครื่องยืนยันถึงชีวิตของชุมชนที่อยู่ด้วยกันและเกื้อกูลกัน อาศัยพึ่งพากันในทุกมิติของสังคม สำหรับการดูแลชุมชนให้มีสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติและดำเนินชีวิตตามความเชื่อ เคารพและให้เกียรติพี่น้องต่างศาสนา มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกันอย่างมีหลักการ และอย่างมีความสุข

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

เรื่อง “ความเป็นอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมเดียวกัน: กรณีศึกษา.....” เพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรค การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

เรื่อง “การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษา.....” เพื่อนำมาเปรียบเทียบการเป็นอยู่ในสังคมแห่งการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

กองพุทธศาสนศึกษา. **คู่มือโครงการรักษาศิล ๕**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

คู่มือสำหรับประชาชน. **ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตบางรัก, ๒๕๕๘.

เดือน คำดี. **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มนต์ ทองซึ้ง. **ศาสนาสำคัญของโลกปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต.โต). **ความสำคัญของพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๕๕.

วารุณี ภูริสินสีธิ์. **ครอบครัวในความหมายใหม่: การค้นหาชีวิตแบบใหม่**. กรุงเทพมหานคร:

ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๖.

สมภาร พรหมทา. **มนุษย์กับศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๕๔.

อานันท์ กาญจนพันธ์, **พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม**,

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๖.